

NIENALEŻNA KORZYŚĆ JAKO PRZEDMIOT PRZESTĘPSTWA KORUPCYJNEGO W KODEKSIE KARNYM UKRAINY

W artykule analizuje się koncepcję i cechy nienależnych korzyści jako przedmiotu przestępstwa w Kodeksie Karnym Ukrainy. Wyjaśnia się pojęcia „korzyści”, „przywilejów”, „usług” i „wartości niematerialnych” jako formy nienależnej korzyści. Proponowane są zmiany związane z ulepszeniem KK Ukrainy i unifikacji nienależnej korzyści dla wszystkich przepisów antykorupcyjnych.

Słowa kluczowe: korupcja, przestępstwo, przedmiot przestępstwa, nienależna korzyść, przywileje, usługi, wartości niematerialne.

IMPROPER ADVANTAGE AS A SUBJECT OF CORRUPTION CRIME IN THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

The article examines the concept and characters of improper advantage as a subject of crime in the Criminal Code of Ukraine. It was established that changing the term "bribe" to "improper advantage" - is not just a formal renaming the subject of corruption crimes, but also a change of its nature. The main difference of the undue advantage from bribery is that the latter is only of a material nature and improper advantage may be both material and immaterial. At the same time the legislator made no distinction between the possible manifestations of an improper advantage, that's why the meanings of the concepts "advantage", "benefits", "service" and "intangible assets" was disclosed. Thus, the legislator was asked to accept mail clarification on material and immaterial nature of improper advantage with the clear separation of each type of improper advantage from each other.

The Act of 18.04.2013 № 221-VII "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on bringing national legislation in accordance to the standards of the Criminal Law Convention on Corruption" brought component elements of a crime of active and passive bribery in accordance with international standards by establishing criminal responsibility by promise, request or demand of an improper advantage, making offers or promises of an improper advantage as a completed gravamen of a charge. However, Ukrainian lawmakers didnt pay attention to the definition of "request" in the Criminal Code of Ukraine, which would be advisable to add to the Article 354 of the Criminal Code of Ukraine. Thus, for the purposes of Articles 354, 368, 3683 and 3684 of the Criminal Code of Ukraine the definition of a request of improper advantage was provided.

At the same time, the criminal legislation of Ukraine contains multiple definitions of improper advantage, considering which we propose to unify these concepts by amending the Article 160 of the Criminal Code of Ukraine. Thus, there is an opportunity to unify these determining undue advantage for all Criminal Code of Ukraine (without taking account of the drawbacks of the legislative technique). However, in order to deal with this issue further, the Parliament of Ukraine should adopt a law that will eliminate differences in the existing definitions of improper advantage in the Criminal Code of Ukraine and carry out unification of this notion for all anti-corruption legislation.

Key words: corruption, crime, subject of crime, improper advantage, benefits, services, intangibles.

НЕПРАВОМІРНА ВИГОДА ЯК ПРЕДМЕТ КОРУПЦІЙНИХ ЗЛОЧИНІВ В КК УКРАЇНИ

В статті досліджуються поняття та ознаки неправомірної вигоди як предмета злочину в КК України. Розкрито зміст понять «переваги», «пільги», «послуги» та «нематеріальні

J. Syvoplias
adiunkt katedry prawa
karnego
Narodowej Akademii
Spraw Wewnętrznych
(m. Kijów, Ukraina)

активи» як форми прояву неправомірної вигоди. Надано пропозиції щодо вдосконалення норм КК України та уніфікації неправомірної вигоди для всього антикорупційного законодавства.

Ключові слова: корупція, злочин, предмет злочину, неправомірна вигода, пільги, послуги, нематеріальні активи.

Постановка проблеми та її актуальність. Боротьба з корупцією в Україні є однією з основних вимог Європейського Співтовариства (далі – ЄС) на шляху одержання членства як один із найвагоміших факторів, що впливає на рівень добробуту населення. В свою чергу, успішна боротьба з корупцією можлива лише за умов адаптації законодавства України до законодавства ЄС з урахуванням критеріїв, що висуваються ЄС до держав, які мають намір вступити до нього. Однак, поряд із низкою вже вжитих заходів, реформування національного антикорупційного законодавства є незавершеним. Належного законодавчого врегулювання потребує проблема одержання неправомірної вигоди. В системі антикорупційного законодавства України неправомірна вигода є ключовим поняттям як основний протиправний та більш швидкий спосіб незаконного збагачення, та досягнення певних цілей. Кримінальне законодавство України містить одразу декілька визначень неправомірної вигоди, тобто зміст досліджуваного поняття в контексті Кримінального Кодексу України (далі – КК України) є досить широким, що призводить до численних помилок при кваліфікації діянь осіб, що мають ознаки корупційного злочину.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання присвяченні розумінню змісту поняття «неправомірна вигода», в КК України, досліджували такі науковці, як П.П. Андрушко, О.О. Дудоров, М.І. Мельник, А.В. Савченко, Д.Г. Михайленко, М.І. Хавронюк, О.Д. Ярошенко та інші. Констатуючи вагомий науковий внесок цих учених у розробку досліджуваного питання, зауважимо, що суттєві зміни та доповнення норм неправомірної вигоди в КК України, зумовлюють необхідність подальшого опрацювання відповідної проблематики.

У зв'язку з цим, **метою статті** (завданням) є дослідження змісту поняття «неправомірна вигода» як предмету злочину в КК України та можливі шляхи її уніфікації.

Виклад основного матеріалу. Корупція в Україні набула ознак системного явища, яке поширює свій негативний вплив на всі сфери суспільного життя, все глибше укорінюючись у повсякденному житті як основний, швидкий та найбільш дієвий протиправний засіб вирішення питань, досягнення певних цілей [1]. Фактично сьогодні вже немає сумніву, що корупція в Україні загрожує не лише національній безпеці, а існуванню України як держави в цілому. Корупція в Україні стала настільки нестерпною, що кожний третій українець готовий вийти на вулицю, щоб протестувати проти корупції.

Такий високий показник сприйняття корупції громадянами пояснюється відсутністю дієвих реформ у сфері протидії корупції та неефективною діяльністю органів правопорядку щодо виявлення корупційних правопорушень та притягнення винуватців до відповідальності, про що свідчить, зокрема, незадовільне виконання Україною міжнародних зобов'язань щодо запровадження антикорупційних стандартів. [2].

За результатами другого раунду оцінювання щодо виконання Україною міжнародних рекомендацій, GRECO рекомендувала визначити в кримінальному законі поняття «хабар», яке повинно також включати неправомірні переваги нематеріального характеру. Законом від 18.04.2013 року № 221-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» поняття «хабар» в КК України та інших нормативно-правових актах замінено на поняття «неправомірна вигода».

Одразу слід звернути увагу на те, що міжнародне законодавство є досить неоднозначним щодо використання понять «хабар» та «неправомірна вигода». В Конвенції ООН проти корупції та Кримінальній конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією застосовується наскрізний однаковий термін – «неправомірна перевага» (статті 15–18, 21, 25 Конвенції ООН та статті 2, 3, 7, 8, 12 Конвенції РЄ). Термін «хабар» у другій із названих Конвенцій застосовано лише в назвах статей як синонім терміну «неправомірна перевага» [3, 3 с.]. Тому, в національному законодавстві з позиції законодавчої техніки було правильним застосувати термін «неправомірна перевага», однак ми підтримуємо позицію

законодавця щодо застосування синонімічного і більш придатного до реалій українського законодавства терміну «неправомірна вигода».

Відповідно до поточної редакції Закону від 14.10.2014 року № 1700-VII «Про запобігання корупції» неправомірна вигода – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав[4].

Тобто, значним кроком законодавця вперед стало не лише формальне перейменування «хабара» у «неправомірну вигоду» як предмету злочину, а й зміна його сутності. Серед іншого, головною відмінністю неправомірної вигоди від хабара є те, що останній має виключно майновий характер, а неправомірна вигода може мати як матеріальний, так і нематеріальний характер (переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи тощо).

В Постанові Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 року № 5 «Про судову практику у справах про хабарництво» на час існування поняття «хабар», визначалось, що оскільки одержання хабара є корисливим злочином, його предмет має виключно майновий характер. Ним можуть бути майно (гроші, цінності та інші речі), право на нього (документи, які надають право отримати майно, користуватися ним або вимагати виконання зобов'язань тощо), будь-які дії майнового характеру (передача майнових вигод, відмова від них, відмова від прав на майно, безоплатне надання послуг, санаторних чи туристичних путівок, проведення будівельних або ремонтних робіт тощо). Послуги, пільги і переваги, які не мають майнового характеру (похвальні характеристика чи виступ у пресі, надання престижної роботи тощо), не можуть визнаватися предметом хабара. Одержання їх може розцінюватись як інша (некорислива) заінтересованість при зловживанні владою чи службовим становищем[5].

Дана нормативна позиція активно підтримувалась вітчизняними науковцями та заперечувалась можливість встановлення кримінальної відповідальності за одержання неправомірної вигоди. Так, М.І. Хавронюк і О.А. Єрмак зазначають, що в Конвенції ООН проти корупції та Кримінальній конвенції РЄ про боротьбу з корупцією про блага (вигоди) нематеріального характеру не йдеться та це суперечить загальноновизнаному розумінню корупції. Однак, ми підтримуємо П.П. Андрушко, який зазначає, що дана позиція є застарілою, яка сформувалась ще за радянських часів та зазначає, що неправомірна вигода може бути як матеріальна, так і нематеріальна [6, 41 с.].

Щодо різновиду неправомірної вигоди яка має нематеріальний характер (переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи) в кримінальному законодавстві України немає жодних роз'яснень. М.І. Хавронюк також зазначає, що законодавцем не проведе розмежування між термінами, які позначають предмет корупційних правопорушень [6, 115 с.]. Отже, спробуємо детально розкрити їх зміст.

Під перевагами, як предметом неправомірної вигоди розуміють особливі привілеї, що створюють додаткові можливості для конкретних осіб, які вигідно відрізняють їх від інших (наприклад, зменшення обсягу трудових обов'язків зі збереженням повної оплати праці, отримання поза чергою житла та ін.). В українській мові слово «переваги» означає: 1) обладання вищими достоїнствами у порівнянні з ким-, чим-небудь; 2) більша, ніж у будь-кого, кількість чогось, переважання в кількості; 3) виключне, особливе право на що-небудь, привілей. Викладене свідчить, що під поняттям «переваги», слід розуміти саме надання окремій особі певних привілеїв відносно інших [7].

Наступним проявом неправомірної вигоди є послуга. Відповідно до п. 17 ст. 1 Закону від 12.05.1991 № 1023-XII «Про захист прав споживачів» послуга – це діяльність виконавця з надання (передачі) споживачеві певного визначеного договором матеріального чи нематеріального блага, що здійснюється за індивідуальним замовленням споживача для задоволення його особистих потреб. [8]. Виходячи із цього, послуги у контексті неправомірної вигоди слід розуміти як дії на задоволення потреб будь-кого [7]. При цьому М.І. Хавронюк зазначає, що серед послуг законодавство виділяє: транспортні послуги, житлово-комунальні послуги, послуги з технічного сервісу, послуги в галузі охорони здоров'я, освітні послуги, послуги мобільного зв'язку, фінансові послуги, соціальні послуги тощо [6, С.116, 117].

Що ж стосується пільг як можливого виду неправомірної вигоди, то його розуміння є досить близьким до розуміння поняття «переваги». Слово «пільги» в українській мові

означає: 1) повне або часткове звільнення від дотримання встановлених законом загальних правил, виконання будь-яких обов'язків; 2) великодушне, не дуже суворе ставлення до чиєїсь небудь провини; 3) полегшення. Деякою мірою зміст цього слова є подібним до слова «переваги», які стосуються надання певних привілеїв відносно інших. У цьому зв'язку і виникає необхідність їх відмежування, оскільки до переваг та пільг не можуть відноситися інші види неправомірної вигоди, тобто кошти, майно, послуги чи нематеріальні активи. Так само не можуть відноситися до переваг ті привілеї, які є пільгами. Отже, під пільгами слід розуміти повне або часткове звільнення особи від виконання певних обов'язків. При цьому таке звільнення, як правило, може набувати зовні законного характеру, тобто здійснюватися на підставі певного повноваженого правового чи організаційного рішення, утім саме рішення про надання пільг є незаконним, що власне і робить такі пільги неправомірною вигодою. На думку О.О. Семенюка та О.М. Грудзура, ця відмінність повинна ґрунтуватися на тому, що пільги є звільненням особи від виконання нею певних дій (обов'язків) і не стосуються прямого співвідношення із виконанням чи невиконанням дій (обов'язків) іншими особами. Водночас, переваги передбачають певні привілеї відносно інших, а отже стосуються не просто виконання чи не виконання дій (обов'язків) самим адресатом, але й виконання дій (обов'язків) іншими особами [7].

У попередній редакції поняття «неправомірна вигода», яке давалось в Законі від 11.06.2009 року № 3206-VI «Про засади запобігання та протидії корупції», містилось уточнення, що переваги, пільги, послуги як предмет злочину можуть бути матеріального або нематеріального характеру. В чинній редакції цей поділ відсутній, але введено такий різновид неправомірної вигоди як нематеріальні активи. На думку М. І. Хавронюка, нематеріальні активи - це не будь-які блага нематеріального характеру. При тлумаченні цього поняття, на думку науковця, потрібно звертатися до п. 14.1.120 ст. 14 Податкового Кодексу [6, 117 с.]. Отже, нематеріальні активи – це право власності на результати інтелектуальної діяльності, у тому числі промислової власності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності (інтелектуальної власності), право користування майном та майновими правами платника податку в установленому законодавством порядку, у тому числі набуті в установленому законодавством порядку права користування природними ресурсами, майном та майновими правами. [9].

Вважаємо, що з метою забезпечення однакового і правильного застосування поняття «неправомірна вигода» під час кваліфікації злочинів або кримінальних правопорушень, Пленумом Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ мають бути прийняті керівні роз'яснення щодо матеріального та нематеріального характеру неправомірної вигоди з чітким розмежуванням кожного виду неправомірної вигоди один від одного.

Наступною своєю рекомендацією GRECO визначає необхідність привести склади злочинів активного та пасивного хабарництва у відповідність з міжнародними стандартами шляхом встановлення кримінальної відповідальності за обіцянку, прохання або вимагання хабара, прийняття пропозиції або обіцянки хабара як завершених складів злочину. Як вже зазначалось Законом від 18.04.2013 року № 221 відбулась заміна, поняття «хабар» на поняття «неправомірна вигода», цим самим встановивши кримінальну відповідальність за одержання або прийняття неправомірної вигоди чи прийняття обіцянки або пропозиції такої вигоди. Прохання або вимагання неправомірної вигоди виступають як кваліфікуючі ознаки (обставини) завершеного складу злочину, що підвищує його суспільну небезпеку та міру покарання.

Крім того, значним кроком вперед стало прийняття Закону України від 13.05. 2014 року № 1261-VII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації європейським Союзом візового режиму для України». Зазначеним Законом істотно удосконалено вітчизняну систему запобігання і протидії корупції, зокрема встановлено відповідальність за обіцянку, прохання або вимагання неправомірної вигоди, прийняття пропозиції або обіцянки неправомірної вигоди як це передбачено Кримінальною конвенцією проти корупції та надано чіткі визначення пропозиції та обіцянки неправомірної вигоди, що безумовно покращить діяльність вітчизняних правозастосовних органів та підвищить якість їх роботи [1].

Під пропозицією у статтях 354, 368, 3683-370 слід розуміти висловлення працівнику підприємства, установи чи організації, особі, яка надає публічні послуги, або службовій особі наміру про надання неправомірної вигоди, а під обіцянкою – висловлення такого наміру з повідомленням про час, місце, спосіб надання неправомірної вигоди [10].

У статтях 354, 368, 3683 і 3684 КК України під вимаганням неправомірної вигоди слід розуміти вимогу щодо надання неправомірної вигоди з погрозою вчинення дій або бездіяльності з використанням свого становища, наданих повноважень, влади, службового становища стосовно особи, яка надає неправомірну вигоду, або умисне створення умов, за яких особа вимушена надати неправомірну вигоду з метою запобігання шкідливим наслідкам щодо своїх прав і законних інтересів [10].

Одразу доцільно відзначити, що Український законодавець залишив поза увагою визначення поняття «прохання», яким було б доцільно доповнити примітку ст. 354 КК України.

Відповідно до тлумачного словника України прохання – це 1) ввічливе звертання до будь-кого з метою домогтися чогось, спонукати будь-кого зробити, виконати щось; прохання або 2) письмове клопотання, заява, складена за офіційно встановленою формою [11, 62 с.]. Виходячи з цього, у статтях 354, 368, 3683 і 3684 КК України під проханням неправомірної вигоди слід розуміти ввічливе звернення щодо надання неправомірної вигоди з метою вчинення дій або бездіяльності з використанням свого становища, наданих повноважень, влади, службового становища стосовно особи, яка надає неправомірну вигоду.

Кримінальне законодавство України містить одразу декілька визначень неправомірної вигоди, у зв'язку із чим виникає не лише суто теоретична, а й першочергова практична необхідність уніфікації зазначених понять, оскільки це має вирішальне значення для кваліфікації діянь осіб, які вчинили діяння, що мають ознаки корупційного злочину.

Визначення поняття неправомірної вигоди надається в статтях 160 «Підкуп виборця, учасника референдуму», 354 «Підкуп працівника підприємства, установи чи організації», 3641 «Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» (визначення поширюється на статті 364, 3641, 3652, 368, 3683, 3684, 369, 3692 та 370) КК України. Ідентичні по суті визначення (без врахування недоліків законодавчої техніки), за виключенням першого, де встановлюється грошовий рубіж (три відсотки розміру мінімальної заробітної плати) з перевищенням якого настає кримінальна відповідальність за одержання неправомірної вигоди.

На нашу думку встановлення мінімального розміру неправомірної вигоди є недопустимим, оскільки:

– по-перше, встановлюючи мінімальний розмір одержання неправомірної вигоди, вона автоматично набуває матеріального характеру, що є прямим порушенням міжнародних вимог щодо криміналізації будь-якої форми неправомірної вигоди, включаючи матеріальну та нематеріальну вигоду, незалежно від того чи має вона ринкову ціну, яку можливо визначити чи ні;

– по-друге, залишається можливість підкуп виборця або учасника референдуму під час проведення передвиборної агітації шляхом надання їм неправомірної вигоди у вигляді переваг, пільг, послуги та нематеріальних активів, вартість яких за загальним правилом визначити практично неможливо.

Тому, враховуючи особливості безпосереднього об'єкта складу злочину, передбаченого ст. 160 КК України, вважаємо, що визначення поняття неправомірної вигоди, яке надається в примітці зазначеної статті потрібно викласти в такій редакції:

«У цій статті під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав»

Також, ч. 1 та ч. 2 ст. 160 КК України після слів «неправомірної вигоди» доповнити таким змістом: «(крім товарів, що містять візуальні зображення найменування, символіки, прапора політичної партії, вартість яких не перевищує розміру, встановленого законодавством)»

Таким чином, представляється можливість уніфікувати визначення поняття неправомірна вигода для всього КК України (без врахування недоліків законодавчої техніки).

Недоліки законодавчої техніки на цьому не зупинились, в диспозиції ст. 3693 «Протиправний вплив на результати офіційних спортивних змагань» КК України як предмет злочину використовується поняття неправомірна вигода, однак не надається її розуміння. В розділі XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» Особливої частини КК України визначення неправомірної вигоди надається в примітці до ст. 3641 КК України. Дане визначення поширюється на усі статті вказаного розділу, предметом яких є неправомірна вигода за виключенням ст. 3693 КК України. В зв'язку з чим, вважаємо, що буде доцільно доповнити даний перелік ст. 3693 КК України.

Неузгодженість між чинними нормативно-правовими актами, їхнє протиріччя з одного й того самого предмета регулювання (в нашому випадку поняття «неправомірна вигода»), а також суперечність між двома або більше формально чинними нормами права, прийнятими з одного і того ж питання, в теорії права відомі як колізія норм права. Один із способів вирішення колізії права це застосування законодавчого акту, який має вищу юридичну силу. Наприклад, у випадку суперечності норм Закону та Конституції України, які прийняті Верховною Радою України - колізія права вирішується на користь Конституції, яка має найвищу юридичну силу [12].

Отже, для усунення суперечностей між формально чинними визначеннями неправомірної вигоди в КК України нам необхідно звернутись до законодавчого акту, який має вищу юридичну силу, тобто до Закону від 14.10.2014 року № 1700-VII, в ст. 1 якого надається визначення поняття неправомірна вигода, яке на нашу думку є «основним». Спираючись на вище викладене, вважаємо за необхідне Верховній Раді України прийняти Закон, який усунуть розбіжності між чинними визначеннями поняття неправомірна вигода в КК України та здійснить уніфікацію досліджуваного поняття для всього антикорупційного законодавства, відповідно до Закону від 14.10.2014 року № 1700-VII.

Наведене вище дає підстави дійти наступних **ВИСНОВКІВ**:

1. Значним кроком вперед в боротьбі із корупцією стало не лише формальне перейменування «хабара» у «неправомірну вигоду», а й зміна його сутності. Серед іншого, головною відмінністю неправомірної вигоди від хабара є те, що останній має виключно матеріальний характер, а неправомірна вигода може бути як матеріального, так і нематеріальною характеру.

2. В той же час, законодавцем не проведено розмежування між можливими проявами неправомірної вигоди в КК України, в зв'язку з чим, вважаємо, що Пленумом Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ мають бути прийняті керівні роз'яснення щодо матеріального та нематеріального характеру неправомірної вигоди з чітким розмежуванням кожного виду неправомірної вигоди один від одного.

3. Законом від 18.04.2013 року № 221 приведено склади злочинів активного та пасивного хабарництва у відповідність з міжнародними стандартами шляхом встановлення кримінальної відповідальності за обіцянку, прохання або вимагання неправомірної вигоди, прийняття пропозиції або обіцянки неправомірної вигоди як завершений склад злочину.

4. Одразу доцільно відзначити, що Український законодавець залишив поза увагою визначення поняття «прохання», яким було б доцільно доповнити примітку ст. 354 КК України. Так, у статтях 354, 368, 3683 і 3684 КК України під проханням неправомірної вигоди слід розуміти ввічливе звернення щодо надання неправомірної вигоди з метою вчинення дій або бездіяльності з використанням свого становища, наданих повноважень, влади, службового становища стосовно особи, яка надає неправомірну вигоду.

5. Кримінальне законодавство України містить одразу декілька визначень поняття неправомірна вигода, в зв'язку із чим пропонуємо провести уніфікацію зазначених понять шляхом внесення змін до КК України. Зокрема, в примітці до ст. 160 КК України визначення поняття «неправомірна вигода» викласти в такі редакції:

«У цій статті під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, будь-які інші вигоди

нематеріального чи негрошового характеру, які обіцяють, пропонують, надають або одержують без законних на те підстав»

Також, ч. 1 та ч. 2 ст. 160 КК України після слів «неправомірна вигода» доповнити таким змістом: «(крім товарів, що містять візуальні зображення найменування, символіки, прапора політичної партії, вартість яких не перевищує розміру, встановленого законодавством)»

6. Таким чином, представляється можливість уніфікувати зазначені визначення неправомірної вигоди для всього КК України (без врахування недоліків законодавчої техніки). Однак, для подальшого вирішення даної проблеми, необхідно Верховній Раді України прийняти Закон, який усуне розбіжності між чинними визначеннями неправомірної вигоди в КК України та здійснить уніфікацію зазначеного поняття для всього антикорупційного законодавства, відповідно до Закону від 14.10.2014 року № 1700-VII.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про Національну антикорупційну стратегію на 2011-2015 роки. Президент України; Указ, Стратегія від 21.10.2011 № 1001/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1001/2011/conv>

2. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки. Верховна Рада України; Закон, Стратегія від 14.10.2014 № 1699-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1699-18/paran16#n16>

3. Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про засади запобігання та протидії корупції» : Головне науково-експертне управління; Висновок від 11.09.2006 № 2113 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>

4. Про запобігання корупції : Верховна Рада України; Закон від 14.10.2014 № 1700-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/print1443367101326150>

5. Про судову практику у справах про хабарництво : Верховний Суд; Постанова від 26.04.2002 № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>

6. Андрушко П.П. Реформа Українського антикорупційного законодавства у світлі міжнародно-правових зобов'язань України. / П.П. Андрушко/ - К.: Атіка - 2012. - С. 41, 115, 116, 117

7. Грудзур О.М., Семенюк О.О. Зміст поняття «неправомірна вигода» в ст. 160 Кримінального кодексу України / О.М. Грудзур, О.О. Семенюк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Юридичні науки, 2015. – Випуск 3-2. Т. 3 – С. 80 – 86.

8. Про захист прав споживачів : Верховна Рада України; Закон від 12.05.1991 № 1023-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1023-12/print1453106125151597>

9. Податковий кодекс України : Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1452598199898789>

10. Кримінальний кодекс України : Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/conv/print1434056769921305>

11. Тлумачний словник української мови. Видання друге; Словник / За ред. В. Яременко, О. Сліпушко. – К.: Аконті - 2003. – 62 с.

12. Щодо практики застосування норм права у випадку колізії : Мінюст України; Лист від 26.12.2008 № 758-0-2-08-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0758323-08/print1452598199898789>

**IMPROPER ADVANTAGE AS A SUBJECT OF CORRUPTION CRIME IN THE CRIMINAL
CODE OF UKRAINE****Y.SYVOPLYAS**

Statement of the problem and its relevance. The fight against corruption in Ukraine is one of the main requirements of the European Community (EU) on ways to gain membership as one of the most important factors affecting the level of welfare of the population. In turn, a successful fight against corruption is possible only under condition of adaptation of Ukrainian legislation to EU legislation with regard to the criteria imposed by the EU to States that intend to join it. However, along with a number of measures already taken, the reform of the national anti-corruption legislation is a stub. Proper legislative regulation requires the problem of obtaining illegal benefits. In the system of anti-corruption legislation of Ukraine undue advantage is a key concept as the main illegal and more rapid method of illicit enrichment, to achieve certain goals. Criminal legislation of Ukraine contains several definitions of unlawful benefit, that is the essence of the studied concepts in the context of the Criminal code of Ukraine (hereinafter – CC of Ukraine) is wide enough, which leads to numerous errors in the classification of the acts of the persons having signs of corruption crimes.

Analysis of recent researches and publications. Questions on understanding of the notion of "undue advantage" in the criminal code of Ukraine, investigated by such scholars as p. P. Andrushko, A. A. Dudorov, N. And. Miller, A. V. Savchenko, D. G. Mikhailenko, N. I. Havronyuk, A. D. Yaroshenko and others. Noting the significant scientific contributions of these scientists in the development of the studied issue, we note that significant changes and additions to the rules of undue advantage in the criminal code of Ukraine, determine the need for further study of related problems.

In this regard, the purpose of this article (objective) is the study of the notion of "undue advantage" as the subject of crime in the criminal code of Ukraine and possible ways of its unification.

Presentation of the basic material. Corruption in Ukraine has become a systemic phenomenon, which spreads its negative influence on all spheres of social life, are all deeply rooted in everyday life as the main, fastest and most effective illegal means of solving problems, achieving certain goals [1]. In fact, today there is no doubt that corruption in Ukraine threatens not only national security, and the existence of Ukraine as a state in General. Corruption in Ukraine has become so unbearable that every third Ukrainian is ready to take to the streets to protest against corruption.

Such a high rate of perceived corruption by citizens due to the lack of effective reforms in the sphere of counteraction of corruption and inefficient activities of law enforcement on detection of corruption offences and bringing the perpetrators to justice, as evidenced, in particular, the unsatisfactory implementation of Ukraines international obligations on the introduction of anti-corruption standards. [2].

According to the results of the second round of assessment of Ukraines implementation of international recommendations GRECO has recommended in the criminal law the term "bribe", which should also include undue advantage of the intangible nature. By the law of 18.04.2013, No. 221-VII "On amendments to some legislative acts of Ukraine on bringing national legislation into conformity with the standards of the Criminal Convention on combating corruption" concept "a bribe" the criminal code of Ukraine and other normative-legal acts is replaced by the concept of "illegal benefit".

Immediately you should pay attention to the fact that international law is rather ambiguous on the use of the terms "bribe" and "illegal benefit". In the UN Convention against corruption and Criminal Convention of the Council of Europe Convention on the fight against corruption applies the same through the term undue advantage (article 15-18, 21, 25 of the UN Convention and articles 2, 3, 7, 8, 12 of the COE Convention). The term "bribe" in the second of these Conventions applied only in the titles of the articles as a synonym of the term "undue advantage" [3, 3 sec.]. Therefore, in the national legislation from a position of legislative technique was correct to apply the term undue advantage, but we support the position of the legislator regarding

the use of synonymic and more suitable to the realities of Ukrainian legislation the term "undue advantage".

According to the current edition of the Law of 14.10.2014 No. 1700-VII "On prevention of corruption" illegal benefit is cash or other property, advantages, privileges, services, intangible assets, and any other intangible benefits or non-monetary nature, which promise, offer, give or receive without a legal basis[4].

That is, a significant step ahead of the legislator was not only the formal renaming of "bribe" to "undue advantage" as the subject of crime, but to change its essence. Among other things, the main difference improper benefits from the bribes is that the latter has a purely proprietary in nature, and improper benefits can be both tangible and intangible nature (the advantages, privileges, services, intangible assets, etc).

In the Resolution of Plenum of the Supreme Court of Ukraine dated 26.04.2002, № 5 "On judicial practice in cases on bribery" at the time of existence of the concept "bribe", it was determined that since bribery is a selfish crime, his subject matter is extremely proprietary in nature. They can be property (money, valuables and other things), right to it (documents that give the right to the property, use it or require the fulfilment of obligations and the like), any actions of property character (the transfer of property benefits, a waiver, a waiver of rights to property, free services, sanatorium or travel vouchers, the construction or renovations). Services, privileges and advantages, which do not have property character (a commendable feature of speech or the press, providing a prestigious job, etc), cant admit a bribe subject. Obtaining them can be regarded as another (nekorekta) interest in the abuse of power or official position[5].

This normative position is actively supported by the Russian scientists and was denied the possibility of establishing criminal liability for the illegal receipt of benefits. So, M. I. Havronyuk, and O. A. Ermak noted that in the UN Convention against corruption and Criminal Convention of the Council of Europe on the fight against corruption on the good (benefits) of an intangible nature not stated and is contrary to the generally accepted understanding of corruption. However, we support the p. P. Andrushko, who notes that this position is obsolete, which emerged from the Soviet era, and notes that illegal benefits can be both tangible and intangible [6, 41 sec.].

The variety of unlawful benefit which is intangible in nature (benefits, privileges, services, intangible assets) in the criminal legislation of Ukraine there are no explanations. M. I. Havronyuk also notes that the legislator does not differentiate between the terms that indicate the subject matter of corruption offences [6, p. 115]. So, try to reveal in detail their content.

Under advantage, as the subject of unlawful benefit understand the special privileges that create additional opportunities for specific individuals that distinguish them from others (for example, reducing the volume of duties with full pay, wage, getting out of turn housing etc.). In Ukrainian language the word "charm" means: (1) possession of higher virtues in comparison with anyone, anything; 2) greater than one, the number of something, the predominance of quantity; 3) exceptional, a special right to anything, a privilege. The foregoing shows that the term "benefits" should be understood the provision to an individual certain privileges relative to other [7].

The next manifestation of the undue advantage is the service. Under clause 17 article 1 of the Law from 12.05.1991 № 1023-XII "On protection of rights of consumers" service is the work of the contractor for the provision (transmission) to the consumer specified in the agreement tangible or intangible benefits, provided by individual customer requirements to meet their personal needs. [8]. On this basis, services in the context of an undue advantage should be understood as actions on satisfaction of needs [7]. At the same time M. I. Havronyuk said that among the services the law highlights: transportation services, housing services, secretarial services, services in the field of health care, educational services, mobile services, financial services, social services, etc [6, p. 116, 117].

As for the benefits as a possible form of undue advantage, his understanding sufficiently similar to the understanding of the concept of "benefits". The word "benefits" in Russian language means: 1) full or partial exemption from compliance with common law rules, perform any of the obligations; 2) generous, not-too-serious attitude of the fault; 3) relief. To some extent the meaning of the word is similar to the word "benefits", which relate to the provision of certain privileges relative to other. In this regard, and there is a need for distinction, because the benefits cant include other kinds of improper benefits, i.e. money, property, services or intangible assets. The same may not apply to the benefits those privileges, which are privileges. So, under the

exemptions, you should understand the complete or partial release of a person from performing certain duties. While this exemption generally can accept externally lawful, that is, be based upon a particular authoritative legal or organizational solutions, but the decision to grant privileges is illegal, what actually makes such benefits illegal benefits. According to O. A. Semenyuk and O. M. Grajera, this difference should be based on the fact that benefits is the release of a person from performing certain actions (duties) and do not relate to a direct correlation with the performance or failure of the actions (duties) by others. At the same time, the advantages come with certain privileges relative to others, and therefore affect not just the performing or not performing actions (duties) by the addressee, but also perform actions (duties) other persons [7].

In the previous edition the concept of "undue advantage", which was given in the Law of 11.06.2009 № 3206-VI "On principles of prevention and combating corruption", contained a clarification that the advantages, privileges, services the subject of crime can be tangible or intangible nature. As amended this section is missing, but entered this kind of unlawful benefit as intangible assets. According to N. I. Havronyuk, intangible assets are not any benefits of intangible nature. In the interpretation of this concept, according to the scientist, you need to contact p. 14.1.120 article 14 of the Tax Code [6, 117 c.]. Thus, intangible assets are the right of ownership to intellectual property, including industrial property, as well as other similar rights recognized as object of property rights (intellectual property), the right to use the property and property rights of the taxpayer in the manner prescribed by law, including those acquired in the manner prescribed by law the right to use natural resources, property and property rights. [9].

We believe that with the purpose of ensuring identical and correct application of the concept of "undue advantage" if you are qualifying crimes or criminal offenses by the Plenum of the Supreme specialized court of Ukraine on consideration of civil and criminal cases should be adopted governing the clarification of tangible and intangible nature of the undue advantage with a clear distinction of each type of illegal benefit from each other.

Following its recommendation, GRECO identifies a need to bring the offences of active and passive bribery in line with international standards by establishing criminal liability for a promise, a request or demand for a bribe, acceptance of an offer or promise of a bribe as completed offences. As noted by the Law of 18.04.2013, No. 221 made a substitution, the concept of "bribe" the notion of "undue advantage", thereby establishing criminal liability for receiving or accepting the undue advantage or the acceptance of promises or offers such benefit. Please or extortion of illegal benefit act as aggravating circumstances (circumstances) is completed, of a crime that raises its public danger and punishment.

In addition, a significant step forward was the adoption of the Law of Ukraine dated 13.05.2014 No. 1261-VII "On amendments to some legislative acts of Ukraine in the sphere of state anticorruption policy in connection with the implementation of the action Plan on liberalization the EU visa regime for Ukraine". The Act significantly enhanced domestic system of prevention and counteraction of corruption, in particular it is an offence to promise, request or extortion of illegal benefit, the acceptance of offer or promise of an illegal benefit, as provided by the Criminal Convention against corruption and provides a clear definition of proposals and promises of improper benefits that will certainly improve the activities of domestic law enforcement and improve the quality of their work [1].

Under the proposal in articles 354, 368, 3683-370 should understand the statement to the employee of the enterprise, institution or organization, the entity that provides public services or the official the intention of providing improper benefits, and under the promise – the expression of such intention by notice of time, place, method of providing improper benefits [10].

In articles 354, 368, 3683 and 3684 of the criminal code of Ukraine (extortion of illegal benefit, you should understand the requirement to provide improper benefits with the threat of action or inaction by using his position, authority, power, official position in respect of a person who provides illegal benefit, or the wilful creation of conditions in which a person is forced to provide improper advantage to prevent the harmful effects on their rights and legitimate interests [10].

It is advisable to note that the Ukrainian legislator has disregarded the definition of "kindly" that it would be appropriate to Supplement the note of article 354 of the criminal code of Ukraine.

According to the explanatory dictionary of Ukraine the request is 1) polite address to someone in order to achieve something, to encourage someone to do, to accomplish something; a request or 2) a written request, a Declaration made according to officially prescribed form [11,

62 sec.]. On this basis, in articles 354, 368, 3683 and 3684 of the criminal code of Ukraine under the request for undue benefits, you should understand polite treatment on the provision of illegal benefit for the purpose of committing acts or omissions with the use of his position, authority, power, official position in respect of a person who provides illegal benefit.

Criminal legislation of Ukraine contains several definitions of improper benefits, and therefore there is not only purely theoretical, but the primary practical need to unify these concepts, as this is crucial for the qualification of acts of persons who have committed acts with signs of corruption crimes.

The definition of improper benefits provided in articles 160 "bribery of a voter, participant of referendum," 354 "Bribery of employee of the enterprise, institution or organization," 3641 "Abuse of authority by an official entity of private law irrespective of organizationally-a legal form" (the definition applies to article 364, 3641, 3652, 368, 3683, 3684, 369, 3692 and 370) of the criminal code of Ukraine. Identical is essentially the definition (without taking into account the shortcomings of the legislative technique), except the first, where is set the turn of money (three per cent of the minimum wage) above which there comes criminal liability for the illegal receipt of benefits.

In our opinion, the minimum amount of improper benefits is invalid because:

- first of all by setting a minimum receiving improper benefits, it automatically acquires a material nature, which is a direct violation of international requirements regarding the criminalisation of any form of unlawful benefit, including tangible and intangible benefits, regardless of whether it has a market price, which possible to determine or not;

- secondly, is the possibility of bribery of voters or referendum participants in the election campaigning by providing them with improper benefits in the form of advantages, benefits, services and intangible assets, the value of which as a General rule nearly impossible to determine.

Therefore, given the characteristics of the direct object of a crime under article 160 of the criminal code of Ukraine, believe that the definition of " illegal benefit, which is provided in note of this article need to be stated in the following wording:

In this article, illegal benefits, you should understand the funds or other property, advantages, privileges, services, intangible assets, and any other intangible benefits or non-monetary nature, which promise, offer, give or receive without the lawful bases on that"

Also, part 1 and part 2 of article 160 of the criminal code of Ukraine after the words "undue advantage" to add the following content: "(except goods which contain visual image of name, symbolic, flag of a political party, the cost of which does not exceed the amount prescribed by the legislation)"

Thus, it is possible to unify the definition of the concept of " illegal benefit to the entire criminal code of Ukraine (without taking into account the shortcomings of the legislative technique).

Shortcomings of the legislative machinery did not stop there, in the disposition of article 3693 "Illegal influence on the results of official sports competitions" of the criminal code of Ukraine as the subject of the offense used the concept of " illegal benefit, however, is not her understanding. In section XVII "crimes in the sphere of performance and professional activities related to the provision of public services" of the criminal code of Ukraine the definition of improper benefits provided in note to article 3641 of the criminal code of Ukraine. This definition applies to all articles of the said section, the subject of which is the undue advantage with the exception of article 3693 of the criminal code of Ukraine. In this connection, we believe that it would be appropriate to add to this list article 3693 of the criminal code of Ukraine.

The inconsistency between the current regulatory legal acts, their contradictions with the same subject of regulation (in our case the concept of "illegal benefit"), as well as the contradiction between two or more formally applicable law, adopted on the same issue in the theory of law known as conflict of laws. One of the ways to resolve conflicts of law is the application of the legislation which has the highest legal force. For example, in case of conflict the provisions of the Law and of the Constitution of Ukraine adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine - a conflict of law is resolved in favor of the Constitution, which has Supreme legal force [12].

Therefore, to eliminate the contradictions between the formally existing definitions of unlawful benefit in the criminal code of Ukraine, we need to refer to the act of legislation which

has legal force, i.e. before the Law of 14.10.2014 No. 1700-VII, article 1 of which defines the concept of "undue advantage, which in our view is "main". Based on the foregoing, we believe it is necessary the Verkhovna Rada to adopt a Law that osunit the gap between existing definitions of the term "undue advantage in the criminal code of Ukraine and will carry out the unification of the investigated concepts for the entire anti-corruption legislation, according to the Law of 14.10.2014, No. 1700-VII.

The above gives grounds to draw the following **conclusions**:

1. A significant step forward in the fight against corruption has become not only the formal renaming of "bribe" to "undue advantage", but to change its essence. Among other things, the main difference improper benefits from the bribes is that the latter has a purely material nature, and improper benefits can be both tangible and intangible nature.

2. At the same time, the legislator held a distinction between the possible manifestations of undue advantage in the criminal code of Ukraine, in this connection, we believe that the Plenum of the Supreme specialized court of Ukraine on consideration of civil and criminal cases should be adopted governing the clarification of tangible and intangible nature of the undue advantage with a clear distinction of each type of illegal benefit from each other.

3. By the law of 18.04.2013, No. 221 given the offences of active and passive bribery in line with international standards by establishing criminal liability for a promise, a request or extortion of illegal benefit, the acceptance of an offer or promise of undue advantage as a completed offence.

4. It is advisable to note that the Ukrainian legislator has disregarded the definition of "kindly" that it would be appropriate to Supplement the note of article 354 of the criminal code of Ukraine. So, in articles 354, 368, 3683 and 3684 of the criminal code of Ukraine under the request for undue benefits, you should understand polite treatment on the provision of illegal benefit for the purpose of committing acts or omissions with the use of his position, authority, power, official position in respect of a person who provides illegal benefit.

5. Criminal legislation of Ukraine contains several definitions of the term "undue advantage, and therefore proposed to unify these concepts by making changes in the criminal code of Ukraine. In particular, the note to article 160 of the criminal code of Ukraine the definition of "undue benefit" to state in the following edition:

In this article, illegal benefits, you should understand the funds or other property, advantages, privileges, services, intangible assets, and any other intangible benefits or non-monetary nature, which promise, offer, give or receive without the lawful bases on that"

Also, part 1 and part 2 of article 160 of the criminal code of Ukraine after the words "undue advantage" to add the following content: "(except goods which contain visual image of name, symbolic, flag of a political party, the cost of which does not exceed the amount prescribed by the legislation)"

6. Thus, it is possible to unify the definition of unlawful benefit to the entire criminal code of Ukraine (without taking into account the shortcomings of the legislative technique). However, to further address this problem, it is necessary the Verkhovna Rada to adopt a Law that osunit the gap between existing definitions of unlawful benefit in the criminal code of Ukraine and will carry out the unification of this notion for the entire anti-corruption legislation, according to the Law of 14.10.2014, No. 1700-VII.

REFERENCES:

1. Pro Nacionalnu antykorupcijnu strategiyu na 2011-2015 roky. Prezydent Ukrayiny; Ukaz, Strategiya vid 21.10.2011 # 1001/2011 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1001/2011/conv>

2. Pro zasady derzhavnoyi antykorupcijnoyi polityky v Ukrayini (Antykorupcijna strategiya) na 2014-2017 roky. Verxovna Rada Ukrayiny; Zakon, Strategiya vid 14.10.2014 # 1699-VII [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1699-18/paran16#n16>

3. Vysnovok na proekt Zakonu Ukrayiny «Pro vnesennya zmin do deyakyx zakonodavchyx aktiv Ukrayiny u zvyazku z pryjnyattjam Zakonu Ukrayiny «Pro zasady

zapobigannya ta protydyi korupciyi» : Golovne naukovo-ekspertne upravlinnya; Vysnovok vid 11.09.2006 # 2113 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua>

4. Pro zapobigannya korupciyi : Verhovna Rada Ukrayiny; Zakon vid 14.10.2014 # 1700-VII [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/print1443367101326150>

5. Pro sudovu praktyku u spravax pro xabarnycztvo : Verhovnyj Sud; Postanova vid 26.04.2002 # 5 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>

6. Andrushko P.P. Reforma Ukrayinskogo antykorupcijnogo zakonodavstva u svitli mizhnarodno-pravovyx zobov'язan Ukrayiny. / P.P. Andrushko/ - K.: Atika - 2012. - S. 41, 115, 116, 117

7. Grudzur O.M., Semenyuk O.O. Zmist ponyattya «nepravomirna vygoda» v st. 160 Kryminalnogo kodeksu Ukrayiny / O.M. Grudzur, O.O. Semenyuk // Naukovyj visnyk Xersonskogo derzhavnogo universytetu. Seriya Yurydychni nauky, 2015. – Vypusk 3-2. T. 3 – S. 80 – 86.

8. Pro zaxyst prav spozhyvachiv : Verhovna Rada Ukrayiny; Zakon vid 12.05.1991 # 1023-XII [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1023-12/print1453106125151597>

9. Podatkovyj kodeks Ukrayiny : Verhovna Rada Ukrayiny; Kodeks Ukrayiny, Zakon, Kodeks vid 02.12.2010 # 2755-VI 5 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1452598199898789>

10. Kryminalnyj kodeks Ukrayiny : Verhovna Rada Ukrayiny; Kodeks Ukrayiny, Kodeks, Zakon vid 05.04.2001 # 2341-III [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/conv/print1434056769921305>

11. Tlumachnyj slovnyk ukrayinskoyi movy. Vydannya druge; Slovnyk / Za red. V. Yaremenko, O. Slipushko. – K.: Akonit - 2003. – 62 s.

12. Shhodo praktyky zastosuvannya norm prava u vypadku koliziyi : Minyust Ukrayiny; Lyst vid 26.12.2008 # 758-0-2-08-19 [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0758323-08/print1452598199898789>